

АНАЛІЗ ПЕРЕЛІКУ ВИДІВ ПРИРОДООХОРОННИХ ЗАХОДІВ ЗА ВІТЧИЗНЯНОЮ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЮ КЛАСИФІКАЦІЄЮ І ЇХ РЕАЛІЗАЦІЯ ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

С.В. Портянник¹, В.В. Мерчанський², Д.О. Ляскало³, С.Д. Біловол⁴

Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

¹к.с.-г.н., доцент, доцент кафедри екології та біотехнологій в рослинництві, Portynnyk@i.ua

²к.е.н., доцент, доцент кафедри екології та біотехнологій в рослинництві,
seomvv@btu.kharkov.ua

^{3,4} здобувачі освіти кафедри екології та біотехнологій в рослинництві,
dashkaliaskalo@gmail.com, sofia.belovol@gmail.com

Управління взаємодією суспільства та навколишнього середовища (НС) в цілях охорони об'єктів біосфери та здоров'я людини можливо забезпечити шляхом виконання комплексу заходів, серед котрих важливе місце відводиться управлінню природоохоронною діяльністю (ПД). При цьому організація управління такою діяльністю розглядається як утворення системи екологічного управління на різних рівнях її здійснення, а також як удосконалення вже утвореної діючої системи управління ПД. У загальному контексті ПД можливо представити як дії державних і недержавних органів, юридичних та фізичних осіб, що направлені на гармонійне єднання НС, суспільства та стійкого розвитку, ефективне використання, відновлення природних ресурсів, попередження зміни клімату, збереження біорізноманіття та якісного середовища існування людини [1]. Метою роботи є дослідження видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів за вітчизняною та європейською класифікацією в парадигмі сталого розвитку. Матеріали досліджень вітчизняна і європейська нормативно-правова документація, наукова література. Застосовувався емпіричний метод та методи аналізу і синтезу. Згідно з Постановою КМУ від 17 вересня 1996 р. № 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» ПД в Україні проводиться за такими напрямками: охорона і раціональне використання водних ресурсів; охорона атмосферного повітря; охорона і раціональне використання земель; охорона і раціональне використання мінеральних ресурсів; охорона і раціональне використання природних рослинних ресурсів; охорона і раціональне використання ресурсів тваринного світу; збереження природно-заповідного фонду; раціональне використання і зберігання відходів виробництва і побутових відходів; ядерна і радіаційна безпека; наука, інформація і освіта, підготовка кадрів, оцінка впливу на довкілля, стратегічна екологічна оцінка, організація праці, забезпечення участі у діяльності міжнародних організацій природоохоронного спрямування, впровадження економічного механізму забезпечення охорони навколишнього природного середовища. Вітчизняний підхід щодо видів ПД і витрат на таку діяльність узгоджується з європейським та включає наступні напрямки: захист атмосферного повітря та клімату; очистка стічних вод; поводження з відходами; захист та відновлення ґрунтів, підземних та поверхневих вод; зниження шуму та вібрації (за винятком захисту на робочому місці); захист біорізноманіття та ландшафтів; захист від радіації (без зовнішньої безпеки); дослідження та розробки; інші заходи з охорони навколишнього середовища. Сучасне суспільство добре усвідомило надзвичайну важливість охорони НС, котра здійснюється на різних рівнях та із залученням численних механізмів. Всеохоплююча концепція «стійкого міста» набула популярності ще в 90-х роках, що супроводжується широким набором стратегій і рішень для підвищення стійкості в різних напрямках від транспорту до зелених будівель, від регіонального планування до місцевого економічного інноваційного розвитку [2–4]. Регулювання впливу виробничо-господарської діяльності людей на довкілля неможливе без здійснення процесу управління природоохоронною, котре виділилось із загальної структури управління. У ЄС у процесі децентралізації влади національні уряди багатьох країн передали широке коло

повноважень з охорони довкілля органам місцевого самоврядування. Нажаль, діяльність пов'язана із забезпеченням сталого розвитку не дозволяє отримати швидких прибутків. За усіма зазначеними вище видами ПД інноваційний підхід [4] у виборі природоохоронних заходів є визначальним, але й дорогим. У післявоєнний період підприємствам буде важко залучити такі кошти без допомоги партнерів. Таким чином, головним завданням для ефективного впровадження природоохоронних заходів у майбутньому буде створення середовища сприятливого для природоохоронних інновацій, інвестицій в ПД з надійною фінансовою системою та збільшення кількості сучасного типу підприємств для сталого розвитку [4, 5].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Vilochani S., McAloone T.C., Pigosso D.C.A. // Sustainable Production and Consumption. 2024. 45: 115-125.
2. Barner H., Marom N. // Cities. 2024. 147: 104782.
3. Liu H-Y., Ebrahimi B. // City and Environment Interactions. 2024. 22: 100144.
4. Del-Aguila-Arcentales S., Alvarez-Risco A., Yáñez J.A. // Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity. 2023. 9(3): 100127.
5. Halberstadt J., Schwab A-K., Kraus S. // Journal of Business Research. 2024. 171: 114386. <https://doi.org/10.1016/j.jbusres.2023.114386>

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ПОВОДЖЕННЯ ІЗ ТПВ НА ПРИКЛАДІ СТАРОВІРІВСЬКОЇ ОТГ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

О.В. Коляда¹, Г.В. Коробкова²

Державний біотехнологічний університет, Харків, Україна

¹к.с.-г.н., доцент кафедри екології та біотехнологій в рослинництві,

olyakolyadapovh@gmail.com

²к.геогр.н., старший викладач кафедри екології та біотехнологій в рослинництві

У сучасних умовах на кожному кроці виробництва й у повсякденному житті люди генерують дуже велику кількість відходів. Установлено, що кожен житель планети щоденно створює у середньому від 2 до 4 кг відходів, а в цілому загальне населення Землі – від 8 до 16 млн тонн за добу, або ж приблизно від 3 до 6 млрд тонн на рік. В свою чергу накопичення відходів становить серйозну загрозу життю та здоров'ю населення у багатьох країнах світу. Відповідно до даних ВООЗ, близько 88,0 % захворювань виникають саме через відходи різного походження [1]. Проблема поводження з відходами є надзвичайно актуальною і для України. В нашій державі утилізується близько 4,0 % побутових відходів, з яких 1,15 % спалюється та лише 2,5 % потрапляє на заготівельні пункти вторинної сировини та сміттєпереробні підприємства. Решту відходів складують на полігонах. Ще однією із суттєвих проблем є те що на полігони потрапляє несортоване сміття, а самі полігони не завжди відповідають встановленим екологічним нормативам. Окрім того, на сьогодні в Україні існує більше 33 000 несанкціонованих сміттєзвалищ та 6000 сміттєзвалищ, які складно вважати контрольованими і вони є значною загрозою для довкілля [2, 3].

У таких умовах надзвичайно важливим є упровадження ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами (ТПВ) у кожному населеному пункті, запровадження сучасних технологій їхньої утилізації. Особливо актуальним це є для невеликих населених пунктів в яких не запроваджено централізованого роздільного збирання ТПВ та існують лише звалища для їх захоронення. З огляду на це, нами було проаналізовано особливості накопичення ТПВ та запропоновано шляхи вирішення проблеми поводження з